

आदित्य शिक्षण संस्थेतील विद्यार्थ्यांना कृषी शिक्षणाबरोबर शास्त्रीय शेतीचे धडे

सोयाबीन, कांदा, राजमा बीजोत्पादन व अन्य भाजीपाला विद्यार्थी पिकवतात

बीड । प्रतिनिधी
आदित्य कृषी महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांना कृषी शिक्षणाबरोबर आधुनिक वैज्ञानिक तंत्रज्ञानाचा वापर करून शेती कशी करावी. यात जमिनीची योग्य निवड, सिंचन, खत आणि कीटकनाशकांचा योग्य वापर कसा करावा. तसेच पीक व्यवस्थापनाचे तंत्रज्ञान कसे असावे याचे प्रात्यक्षिक घेत शेतीत केले जाते. दरवर्षी येथे विद्यार्थी सोयाबीन, कांदा, राजमा बीजोत्पादन व अन्य भाजीपाला विद्यार्थी पिकवतात विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास व्हावा यासाठी कृषी शिक्षणाबरोबर शास्त्रीय शेती प्रात्यक्षिकांचे धडे प्रगतशील भारताच्या स्पर्धेमध्ये विद्यार्थ्यांना यशस्वी होण्यासाठी महत्वाचे असल्याने वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठाच्या कार्यकारी सदस्या तथा आदित्य शिक्षण संस्थेच्या

संचालिका डॉ. आदिति सारडा यांच्या संकल्पनेतून दरवर्षी सोयाबीन, कांदा, राजमा बीजोत्पादन व अन्य भाजीपाला शेती विद्यार्थी, प्राध्यापक पिकवतात. त्यातून विद्यार्थ्यांना कृषी क्षेत्रातील सखोल माहिती मिळते.

खजुराच्या लागवडीतून लाखोंची कमाई

आजकाल भारतात कोणत्याही एका पट्टेचे पालन करून शेती केली जात नाही. आता भारतातील शेतकरी नवनवीन पद्धती आजमावत आहेत. शेतकरी आता मोठ्या प्रमाणात फळांची लागवड करत आहेत, ज्यातून त्यांना भरपूर नफा मिळत आहे. भारतातील वेगवेगळ्या राज्यांमध्ये हंगामानुसार शेती वेगवेगळ्या पद्धतीने केली जाते. राजस्थानमध्ये खजूर लागवडीमुळे शेतकऱ्यांचे जीवन बदलले आहे. याशिवाय गुजरात, केरळ आणि तामिळनाडू येथील शेतकऱ्यांना खजूराच्या लागवडीतून लाखोंचा नफा मिळत आहे.

साधारणपणे आखाती देशांमध्ये खजुराची लागवड अधिक होते. जगात सर्वाधिक खजूरांची लागवड इराणमध्ये केली जाते. त्यामुळे आता भारतातही या शेतीकडे लोकांचा कल खूप वाढला आहे. भारतात राजस्थान, गुजरात, केरळ आणि तामिळनाडू या राज्यांमध्ये खजूरांची मोठ्या प्रमाणावर लागवड केली जाते. मात्र आता इतर ठिकाणीही खजूर लागवड होऊ लागली आहे.

एका खजुराच्या झाडाला ७० ते १०० किलो खजूर मिळतात. म्हणजेच आकडे बघितले तर

खजुराच्या लागवडीतून एका वर्षात अंदाजे ५ हजार किलो खजूर तयार होतात. बाजारात खजुरांना खूप मागणी आहे, त्यामुळे शेतकरी या शेतीतून लाखोंची कमाई सहज करू शकतात. एका झाडापासून ५० हजार रुपयांपर्यंत उत्पन्न मिळू शकते. अशी करा खजुराची शेती : खजुराची लागवड करण्याचा उत्तम काळ जुलै ते सप्टेंबर दरम्यान असतो. ही वनस्पती कोणत्याही प्रकारच्या जमिनीत लावता येते. या रोपांची लागवड करताना दोन खजुराच्या रोपांमधील अंतर ८ मीटरपेक्षा जास्त असावे हे लक्षात घेतले पाहिजे. खजुराची झाडे लागवडीनंतर ३ वर्षांनीच फळ देण्यास सक्षम होतात. खजुराच्या झाडांना जास्त सिंचनाची आवश्यकता नसते. परंतु उन्हाळी हंगामात महिन्यातून १५ ते २० दिवसांनी पाणी द्यावे. त्यामुळे हिवाळ्याच्या काळात महिन्यातून एकदा पाणी दिल्यासही फायदा होऊ शकतो.

जाणून घ्या सोनचाफा रोपांची निवड ते विक्री

सोनचाफा म्हणजे सौंदर्याची उपमा. सोनचाफा म्हणजे वासाचा महिमा. व्यावसायिक फुलशेतीत पुढे जाण्याची क्षमता असूनही अशा गुणी फुलाला व्यापारी लागवडीत महत्त्व दिले जात नाही. सोनचाफा (शास्त्रीय नाव ‘मायकेलिया चंपका’) म्हटले की नजरेसमोर येते ते पिवळेजर्द टपोरे सुगंधित असे फूल. त्याची उपमा कोणी चाफेकळी म्हणून नाकाबरोबर करेल, तर कोणी चाफा बोलेना चाफा चालेना म्हणून चक्क नाकावरच्या वारसव्याशी करेल.

इतर पारंपरिक शेतीबरोबरच आपल्या देशामध्ये फुलशेती बऱ्यापैकी होत आहे. त्यामध्ये गुलाब, जरबेरा, कानेशन, शेवंती, मोगरा, जाई-जुई, लिली यांसारख्या फुलांना फुलांच्या बाजारपेठेमध्ये चांगली मागणी असून, आतापर्यंत काहीसे दुर्लक्षित व फुलशेतीमध्ये विशेष लागवड नसलेले सोनचाफ्याचे झाड. अशा दुर्मिळ सोनचाफ्यांची गुणवैशिष्ट्ये ओळखून त्याची कलमे करून अभिवृद्धी केल्यास अशा जातिवंत कलमांपासून आपणास फुलांचे उत्पादन घेणे शक्य आहे. कलमांची लागवड केली असता अशा झाडांपासून लवकर व झाडांची कमी उंची ठेवून आपणास फुलांचे उत्पादन घेता येते. यापासून आपणास फुले विकून पैसे तर मिळतातच, परंतु चाफ्याच्या सुगंधाने मन उलहसित राहून ताणणावांपासून मुक्त राहण्याचा आनंद मिळतो तो वेगळ्याच.

कलमे करून अभिवृद्धी : चाफ्याचे कलम जातिवंत मातृवृक्षावर भेट कलम पद्धतीने केले जाते. यासाठी मूळरोप चाफ्याचेच वापरले जाते. अशी कलमे झाडावर तयार होण्यास ४ ते ५ महिन्यांचा कालावधी लागतो. ही कलमे झाडावर तयार झाली, की पावसाळ्याच्या सुरुवातीस झाडावरून उतरवून ती नर्सरीमध्ये मोठ्या पॉलिथिन बॅगमध्ये किंवा डब्यामध्ये जोपासना केली जाते. साधारणतः एक वर्षानंतर ही कलमे लागवडीस

योग्य होतात. अशी कलमे लावताना त्याची पूर्ण माहिती असणे अत्यंत गरजेचे आहे. फुलशेतीसाठी सोनचाफा लावताना त्याची निवड करणे हे फार महत्वाचे आहे. सोनचाफ्यामध्ये अनेक प्रकार असून, त्यांना फुले येण्याचा कालावधी वेगवेगळा आहे. यामध्ये प्रकारांबरोबरच फुलांचा रंगही वेगवेगळा असतो. त्यामुळे फुलांच्या बाजारामध्ये दराचा ग्राहकाचा व टिकाऊपणाचा विचार करून सोनचाफ्याची लागवड करावी. यासाठी गडद पिवळा व गडद केशरी किंवा सिमाचल केशरी यांची कलमे लावावीत. सर्वच चाफ्याच्या झाडांची पाने जवळपास एकसारखीच असल्याने त्यांना जातीनुसार ओळखण्याची सुविधा नाही. त्यामुळे कलमे खरेदी करताना मातृवृक्ष बाग पाहून त्यावरील फुले पाहून झाडांमधील अंतर ३ मीटर व दोन ओळींमधील अंतर ३ मीटर ठेवावे. कलमाचा डबा अथवा नुकसान होत.

जमीन :सोनचाफा लागवड करताना पाण्याचा निचरा उत्तमप्रकारे होणारी जमीन हवी. तसेच सूर्यप्रकाश भरपूर हवा. इतर झाडांची सावली असल्यास सूर्यप्रकाशाकारिता ही झाडे उंच वाढतात. नंतर फुले काढणे अवघड होते. पाण्याचा निचरा होणारी कोणतीही जमीन, कोणतेही हवामान या झाडांना मानवते. या झाडाचा नैसर्गिक आढळ उष्ण दमट हवामानात असतो. त्यामुळे जास्त पाऊस व आर्द्रतेच्या परिसरात याची वाढ चांगली होते.

लागवडीचा काळ :पाण्याची बारमाही सोय असल्यास कोणत्याही हंगामामध्ये लागवड करता येते. कलम लावताना खड्डा ६० सेंमी द ६० सेंमी. द ६० सेंमी, असा खणून त्यामध्ये कुजलेले कंपोस्ट खत, गांडूळ खत व शेणखताने अर्धा भरावा. दोन झाडांमधील अंतर ३ मीटर व दोन ओळींमधील अंतर ३ मीटर ठेवावे. कलमाचा डबा अथवा पॉलिथिन बॅग हलकेच काढून मुळांना इजा न करता

बीटल शेळीची वैशिष्ट्ये ? : या शेळीचे मुळस्थान पंजाबमधील गुरूदास हे आहे. ही शेळी दुधासाठी चांगली मानली जाते. या शेळ्या आकाराने मोठ्या असतात. यांचा रंग काळा असून अंगावर पांढऱ्या रंगाचे डाग असतात. कान लांब लटकलेले असतात आणि आत बाकलेले असतात. मादीचे वजन ४० ते ५० किलो व नराचे वजन ५० ते ८० किलो असते. एका वेतातील दूध उत्पादन ५ ते ७ लिटरपर्यंत जाते. ही शेळी बंदिस्त पद्धतीसाठी योग्य आहे.

कोणत्या जातीच्या शेळ्या पाळाव्यात ? : राज्यासह देशभरात शेळ्यांच्या अनेक वेगवेगळ्या जाती वेगवेगळ्या हवामानात व प्रदेशात आहेत. साधारणपणे, गवताळ प्रदेशातील शेळ्या मोठ्या आकाराच्या व वजनाच्या असतात. आपल्या देशाचा विचार करता देशाच्या भौतिक रचनेनुसार वेगवेगळ्या ठिकाणी विषयम हवामान आढळते. हवामानानुसार त्या भागात वेगळे अस्तित्व असणाऱ्या जातीची जडणघडण झाली आहे.

महत्वाच्या घटना

- ११५३ : माल्कम चौथा स्कॉटलंडच्या राजेपदी
- १३२८ : फिलिप सहावा फ्रांसच्या राजेपदी
- १७०३ : झार पीटर द ग्रेटने सेंट पीटर्सबर्ग शहराची स्थापना केली
- १८१२ : ला कोरोनियाची लढाई.
- १८१३ : १८१२चे युद्ध अमेरिकेच्या सैन्याने फोर्ट जॉर्ज किष्ठा जिंकला.
- १८८३ : अलेक्झांडर तिसरा, रशियाच्या झारपदी.
- १८९६ : अमेरिकेच्या सेंट लुईस शहरात एफ.४ टोर्नेडो. २५५ ठार.
- १९०५ : त्सुशिमाची लढाई.
- १९०६ : महाराष्ट्र साहित्य परिषदेची स्थापना.
- १९०७ : सान फ्रांसिस्को मध्ये प्लेगचा प्रादुर्भाव.
- १९२७ : फोर्ड मोटर कंपनीने मॉडेल टी कारचे उत्पादन बंद केले व मॉडेल ए तयार करणे सुरू केले.
- १९३० : त्याकाळी सर्वात उंच (३११ मीटर १०४६ फूट) असलेल्या खायसलर सेंटर या इमारतीचे न्यूयॉर्कमध्ये उद्घाटन झाले.
- १९४१ : दुसरे महायुद्ध अमेरिकेचे राष्ट्राध्यक्ष फ्रँकलिन डी. रूझव्हेल्ट यांनी देशात आणीबाणी जाहीर केली.
- १९५१ : मुंबई येथे तारापोरवाला मत्स्यालय सुरू झाले.
- १९६४ : गुलजारीलाल नंदा यांनी भारताचे हंगामी पंतप्रधान म्हणून कार्यभार स्वीकारला.
- १९९४ : नोबेल साहित्य पुरस्कार विजेते रशियन लेखक अलेक्झांडर सॉल्केनितसेन पाश्चिमात्य देशातील वीस वर्षांचा आपला वनवास संपवून आपल्या देशात परतले.
- १९९८ : ग्रँड प्रिन्सेस या जगातल्या (त्याकाळच्या) सर्वात मोठ्या व सर्वात महागड्या जहाजाने आपल्या पहिल्या सफरीला सुरुवात केली.
- १९९९ : आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाने हेग येथे स्लोबोदान मिलोसेविचवर कोसोवो मध्ये माणुसकीविरुद्ध अत्याचारांबद्दल गुन्हा दाखल केला.
- २००२ : नेपाल चे तत्कालीन पंतप्रधान देऊबा यांना तीन वर्षांकरिता पक्षातून बाहेर काढण्यात आलं.
- २००६ : जावाच्या योग्यकर्ता शहरात भूकंप. ६,६०० ठार.
- २००८ : भारत सरकारने सिमेंटच्या निर्यातीवर लावलेला प्रतिबंध मागे घेतला.
- २०१० : भारतातील ओडिसा राज्याच्या बालासोर जिल्ह्यातील चांदीपूर या ठिकाणी अणु तंत्रज्ञानाने सज्ज असलेल्या धनुष आणि पृथ्वी २ क्षेपणास्त्रांची भारतीय लष्करी दलाने यशस्वी चाचणी केली.
- २०१६ : हिरोशिमा पीस मेमोरियल पार्क आणि हिबाकुशाला भेट देणारे बराक ओबामा अमेरिकेचे पहिले राष्ट्रपती आहेत.

जन्मदिवस । जयंती । वाढदिवस

- १३३२ : डॉ. भालचंद्र वनाजी नेमाडे, कादंबरीकार, कवी, मर्मग्राही समीक्षक
- १९१३ : चित्रकार व नृत्यदिग्दर्शक कृष्णदेव मुळगुंद यांचा जन्म. (मृत्यू: ११ मे २००४)
- १९२३ : अमेरिकेचे ५६ वे राष्ट्राध्यक्ष व नोबेल पारितोषिक विजेते हेन्री किंजिंगर यांचा जन्म.
- १९३१ : पद्मश्री, पद्मविभूषण तसचं, संगीत क्षेत्रातील राष्ट्रीय पुरस्कार आणि उत्कृष्ट साहित्य क्षेत्रातील सर्वोच्च पुरस्कार ज्ञानपीठ पुरस्कार सन्मानित उत्कृष्ट भारतीय लेखक, कवी, नाटककार, अनुवादक, आणि गीतकार डॉ. ओट्टाप्लाक्कल नीलकंदन वेलु कुरुप यांचा जन्मदिन.
- १९३६ : भारतीय धावपटू आणि पत्रकार रणजीत भाटीया यांचा जन्मदिन.
- १९३८ : कादंबरीकार डॉ. भालचंद्र वनाजी नेमाडे यांचा जन्म.
- १९५७ : भारतीय वकील आणि राजकारणी नितीन गडकरी यांचा जन्म.
- १९६२ : भारतीय क्रिकेटर रवी शास्त्री यांचा जन्म.
- १९६३ : पद्मश्री पुरस्कार सन्मानित भारतीय अमेरिकन व्यवसायिक तसचं, ॲडोब इंक चे माजी अध्यक्ष आणि मुख्य कार्यकारी अधिकारी शंतनू नारायण यांचा जन्मदिन.

मृत्यू । पुण्यतिथी । स्मृतिदिन

- १९१० : नोबेल पारितोषिक मिळालेले जर्मन डॉक्टर रॉबर्ट कोच यांचे निधन. (जन्म: ११ डिसेंबर १८४३)
- १९१९ : भारतीय लेखक कंधुकुरी वीरसासिंगम यांचे निधन. (जन्म: १६ एप्रिल १८४८)
- १९३५ : डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या पत्नी रमाबाई भीमराव आंबेडकर यांचे निधन.
- १९६४ : पंडित जवाहरलाल नेहरू, भारताचे पहिले पंतप्रधान.
- १९८३ : भारतीय राजकारणी व माजी लोकसभा अध्यक्ष तसचं, राजस्थान राज्याचे माजी राज्यपाल सरदार हुक्म सिंह यांचे निधन.
- १९८६ : प्रा. अरविंद मंगरुळकर, संगीत समीक्षक आणि संस्कृतचे अभ्यासक.
- १९८६ : भारतीय राजकारणी, पश्चिम बंगालचे मुख्यमंत्री अजय मुखर्जी निधन. (जन्म: १५ एप्रिल १९०१)
- १९९४ : तर्कनीथ लक्ष्मणशास्त्री जोशी, महाराष्ट्रातील थोर विचारवंत, संस्कृत पंडित, मराठी विवरकोशाचे मुख्य संपादक.
- १९९८ : अर्थतज्ञ मिनोचर रस्तुम तथा मिन् मसानी यांचे निधन. (जन्म: २० नोव्हेंबर १९०५)
- २००७ : हॉट एअर बलून चे निर्माते एड थॉमस यांचे निधन. (जन्म: ३० जून १९१९)
- २००८ : ऑस्कर पुरस्कार विजेते अमेरिकन चित्रपट दिग्दर्शक, निर्माता आणि अभिनेता सिडनी ह्विन पोलॅक यांचे निधन.
- २०१६ : अशोक चक्र पुरस्कार सन्मानित धाडसी भारतीय लष्कर सैन्याच्या आसाम रेजिमेंटचे शिपाई हवालदार हंगपन दादा यांचे निधन.

